

TEKNOLOGIYA FANI DARSLARIDA O'QUVCHILARDA TADBIRKORLIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI

Soliyeva Gulhayo Xoshimjon qizi

Farg'ona davlat universiteti.

Annotatsiya. *Ushbu maqolada umumta'lim maktablarida o'qitiladigan texnologiya fani darslarida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish masalalari, tadbirkorlikni amalga oshirishning o'quvchilarning bilish faoliyati rivojlantirishdagi ta'lim-tarbiyaviy ahamiyati hamda o'quvchilarni kasbga yo'naltirish to'g'risida so'z yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *Harakatlar strategiyasi, tadbirkorlik ko'nikmalari, STEAM yondashuv, texnologiya fani, o'quv ustaxonalari.*

Аннотация. *В данной статье рассматриваются вопросы формирования предпринимательских навыков у учащихся на технологических уроках, преподаваемых в общеобразовательных школах, воспитательно-воспитательная значимость предпринимательства в развитии познавательной активности учащихся, ориентации учащихся на профессию.*

Ключевые слова: *стратегия действий, предпринимательские навыки, подход STEAM, наука о технологиях, образовательные семинары.*

Abstract. *In this article, the issues of forming entrepreneurial skills in students in technology classes taught in general education schools, the educational and educational significance of entrepreneurship in the development of students' cognitive activity, and the orientation of students to the profession spoken.*

Keywords: *Action strategy, entrepreneurial skills, STEAM approach, science of technology, educational workshops.*

Respublikamiz Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning bevosita tashabbusi va rahbarligida qabul qilingan hamda izchil ravishda amalga oshirilayotgan O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalish bo'yicha Harakatlar strategiyasi respublikamizda rivojlanish taraqqiyotining yangi bosqichini boshlab berdi. Bu jarayonning amaliy natijalari bugungi kunda hayotimizning barcha soxalarida, eng muhimi xalqimizning ongu taffakuri, intilish va harakatlarida yaqqol namoyon bo'lmoqda.

Hozirgi ilm-fan, texnika va sanoat jadal rivojlanayotgan, ijtimoiy, ekologik holat munosabatlari o'rganilib borilayotgan vaqtda maktablarda texnologiya fanini

mazmun jihatdan yangicha o'qitish (STEAM yondashuvi) ham zaruriyat, ham zamon talabidir. Shu bilan birga texnologik ta'limi jarayonida raqamli texnologiyalarni joriy etishning zamonaviy usullarini tatbiq etish ta'lim tizimini tashkil etish va o'quvchilarda tadbirkorlikni shakllantirishda o'ziga xos rol o'ynaydi. Texnologiya fanining ahamiyati uning fan-texnika va texnologiya taraqqiyotida, ishlab chiqarish sohalari va kundalik hayotda tutgan o'rni bilan belgilanadi.

“Texnologiya” fani boshqa o'quv fanlaridan o'quvchilarning muayyan ishlab chiqarish sohalari bo'yicha bilimi, ko'nikma va malakalarini shakllantiruvchi yagona o'quv fani sifatida o'ziga xos jihatlari bilan ajralib turadi. “Texnologiya” fani mashg'ulotlari maxsus sinf xonalarida, o'quv-tajriba maydonida, o'quv-tarbiyaviy tadbirlar jarayonida, ishlab chiqarish korxonalarida, hunarmandchilik ustaxonalarida olib boriladi Bugungi kunda maktabgacha, umumiy o'rta, professional ta'lim tizimlarida ta'lim olayotgan o'quvchilarda sanoatlashgan mamlakatda ta'lim olishi, yashashi va ishlashi uchun zarur ko'nikmalarni shakllantirish dolzarb masalaga aylanib bormoqda.

O'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalari va innovatsiyalarni rivojlantirish istiqbollari oxirgi 30 yil ichida jamiyatni turli sohalarini tubdan o'zgartirdi. Shu bilan birga katta mehnat migratsiyasi, rivojlanmagan ijtimoiy infratuzilma qashshoqlik va ishsizlikning yuqori darajasi, infratuzilmaning eskirganligi, kadrlar kompetentsiyalarining iqtisodiy rivojlanish strategik maqsadlariga nomuvofiqligi, intellektual mulkni himoya qilish muammolari, oliy ma'lumot olish imkoniyatlarining cheklanganligi, yuqori texnologiya va ilm-fanga asoslangan ishlab chiqarishning rivojlanmaganligi, inson kapitali va imidjiga zarur miqdordagi investitsiyalarning sarflanmasligi, malakali xodimlarning yetishmasligi, o'rta bo'g'in rahbar va xodimlarning past darajadagi malakasi, ishchilarda mehnatga nisbatan rag'batning yo'qligi, ishchi va muhandis-texnik kasblar obro'sining tushgani, eskirgan ish usullaridan foydalanish kabi muammolar o'z yechimini kutmoqda.

Ishlab chiqarish jarayonlari yuqori darajada sanoatlashgan Buyuk Britaniya, Frantsiya, Germaniya, AQSH, Isroil, Yaponiya, Janubiy Koreya, Xitoy Xalq Respublikasi va boshqa rivojlangan davlatlar ta'lim tizimida texnologik ta'lim tizimi ishlab chiqarishning asosiy bo'g'ini hisoblanib, jahon mehnat bozoriga malakali mutaxassislar tayyorlashning muhim bosqichlari va tashkil etuvchilaridan biri deb qaraladi.

O'quvchilar mehnat mahsulotlarini iste'molga chiqarishi va ushbu jarayonda tejamkorlik, uddaburonlik, ishbilarmonlik kabi fazilatlarni shakllantirish, ularni texnologik jarayonga tayyorlashning asosini tashkil etadi. Yoshlarning texnologik tayyorgarligi hozirgi davrda mehnat tarbiyasi, ta'limi va kasbga yo'naltirish ishlari,

ishlab chiqarishda ishtirok etish hamda turli kasblarni egallash jarayonlarini qamrab oladi. Umumta'lim maktablarida o'quvchilarning texnologik tayyorgarligini amalga oshirishning asosiy shakli – texnologiya ta'limi va tarbiyasi hamda kasbga yo'naltirish ishlari hisoblanadi

Maktab o'quvchilarida texnologiya fanidan tadbirkorlikka bo'lgan bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishda o'qitish shakllaridan o'quv ustaxonalarining o'rni juda katta ahamiyatga ega. O'quv ustaxonalarida fan yutuqlarining ishlab chiqarishga tatbiq qilinishini o'quvchilarga yaqqol ko'rsatib berish imkonini beradi. O'quvchilarda mehnat madaniyatini va ta'lim jarayonida ishlab chiqarishga bog'liq tadbirkorlik elementlarini to'g'ri tashkil etilishi o'quvchilarda tadbirkorlik sohasida oila byudjetiga keltiriladigan foydani ko'rsatib berish mumkin.

O'quvchilarni tadbirkorlik masalalariga doir adabiyotga qiziqtirish, va ularda bu adabiyotlar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish muhimdir. O'quvchilar tadbirkorlikka oid qo'llanmalarni mustaqil o'qib tushuna oladigan va amaliy ishlarida bu qo'llanmalarni ishlata biladigan bo'lsinlar. Ammo fanning turli sohalaridan nimani qachon va qaerda amaliyotda qo'llash mumkinligini o'quvchilarga faqat nazariy jihatdangina ko'rsatish kifoya qilmaydi. Maktabdagi texnologiya fanini maktab ustaxonasidagi faoliyatni yo'lga qo'yish va ularda davlat dasturida ko'rsatilgan barcha laboratoriya va amaliy ishlarni olib borish lozim. Buning natijasida o'quvchilar tadbirkorlik ta'limi talablarini ta'minlay oladigan bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni Toshkent shahri, 2017-yil 7- fevral PF - 4947.

2. Mirziyoev Sh.M. Vatanimiz taqdiri va kelajagi yo'lida yanada hamjihat bo'lib, qat'iyat bilan harakat qilaylik. // "Xalq so'zi" gazetasi., 2017-yil, 16-iyun.

3. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"gi qonunlari. // T.: "Sharq", 1997.

4. Shomirzayev M. Kh. Technology of Educational Process in School Technology Education // The American Journal of Social Science and Education Innovations. – 2020. – №. 07. – C. 217.

5. Shomirzaev M.X. Texnologiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar. Darslik.- T.: "TerDU NMMN" 2021, - 228 b.

